

YURTLARDA KALAN ÖĞRENCİLERİN ARKADAŞLIK İLİŞKİLERİ, ARKADAŞLIK İLİŞKİLERİYLE BAĞLANTILI SORUNLARI VE ÇÖZÜMÜNE YÖNELİK BİR MODEL DENEMESİ

FRIENDSHIP RELATIONS OF STUDENTS LIVING IN DORMITORIES, PROBLEMS RELATED TO FRIENDSHIP RELATIONS AND A MODEL PROPOSAL TO SOLVE FRIENDSHIP PROBLEMS

Melahat DEMİRBİLEK¹

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu yurtlarında kalan üniversite öğrencisi gençlerin arkadaşlık ilişkilerini ve arkadaşlık ilişkileri ile bağlantılı sorunlarını incelemek, arkadaşlık ilişkilerinin ve arkadaşlık sorunlarının bazı bağımsız değişkenlerle ilişkisini araştırmak, arkadaşlık ilişkileri ile arkadaşlık sorunlarının ilişkisini incelemek ve bunların sonucunda elde edilen bulgularla öğrencilerin arkadaşlık sorunların çözümünde yurtlarda görev yapan sosyal hizmet uzmanlarına yardımcı olacak bir model geliştirmek olarak belirlenmiştir.

Araştırma Ankara'da YURTKUR'a bağlı farklı nitelikteki altı yurttan 484 öğrenci ile yapılmıştır. Veriler araştırmacı tarafından geliştirilen soru kâğıdı ve Sema Kaner'in geliştirdiği "Arkadaş İlişkileri Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Veriler bilgisayar ortamında SPSS 11.05 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz teknikleri olarak t testi, varyans analizi, pearson korelasyon katsayısı ve regresyon analizi kullanılmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğrencilerin %48.1'nin arkadaşlık ilişki düzeyi orta (% 48.1), % 27.7'sinin düşük ve % 24.2'nin yüksek olarak bulunmuştur. Arkadaşlık ilişkileri düzeyi yükseldikçe arkadaşlık sorunları azalmaktadır.

Kız öğrencilerin arkadaşlık ilişkileri erkek öğrencilerden daha olumludur. Odada kalan öğrenci sayısı arttıkça ve yurdun standardı düştükçe arkadaşlık sorunları artış göstermektedir. Arkadaşların tutum ve davranışları ile ilgili sorunlar ile kişisel özelliklerle ilgili sorunlar arkadaşlık ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler: Arkadaşlık ilişkileri, arkadaşlık sorunları, yurt. sosyal hizmet

---

¹ Yrd.Doç.Dr., Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, melahatdemirbilek@hotmail.com.

ABSTRACT

The purpose of this research is to investigate friendship relations of university students living in YURTKUR dormitories and to study friendship problems. This study aims at understanding the complex relations between friendship problems and some independent variables of interest. On the basis of these analysis a model will be developed to the help social workers in solving problems faced in friendship relations.

This research was conducted at six YURTKUR's dormitories with 484 university students. Data were collected by questionnaire developed by researcher and "friend relations scale". Data were analysed by using SPSS 11.05 programme. Analysis of variance, t test, pearson correlation coefficient and regression techniques were used for analysis.

According to results %48.1of students' friendship relation level is at middle level, %27.7 is low level and %24.2 high level. In result when level of friendship relations are increase, friendship problems are going to decrease. Friendship relations of female students are more positive than male students. When number of students who are living in a dormitory room are increase and level of dormitory quality are increase, friendship problems are going to decrease. The problems related to friend's manner and behavior and problems related to individuals characteristic effect on friendship relations as negative.

Key Words: *Friendship relations, friendship problems, dormitory, social work.*

GİRİŞ

Literatürde arkadaşlık sıklıkla gönüllü, sosyal-duygusal ihtiyaçları karşılayan, karşılıklı yardım ve sevgi içeren, informal kişisel ilişki biçimi olarak yer almaktadır (Demir ve Özdemir, 2010; Yager, 2002).

Arkadaşlığın informal kişisel ilişki biçimi olarak tanımlanması, kurumsallaşmadığını ifade etmektedir. O'Connor'a (1998) göre arkadaşlık ilişkilerinin kurumsallaşmaması batı toplumlarının bir paradoksudur. Toplumun aile, evlilik, eğitim, iş gibi alanları kurumsallaşmıştır. Buna karşılık arkadaşlık ilişkileri kurumsallaşmamış ancak yapılaşmıştır Allan'a göre ise arkadaşlık informal ve kişisel bir ilişki olmakla birlikte yapısal olarak kurulmamıştır, bir diğer ifade ile kurumsallaşmış bir ilişki söz konusudur. Ancak birçok arkadaşlık formal/resmi organizasyonlarda (birçoğu da iş ortamlarında) başlamaktadır.

Yurt ortamı da formal (yöneticilerle öğrenciler arasındaki ilişki boyutunda) ve hem formal (tanımadıkları, arkadaş olmadıkları öğrenciler) hem de informal (tanıdıkları, yakın ilişki düzeyi yaşadıkları

arkadaşları) ortam olarak arkadaşlıkların başlamasına ve yaşamın ilerleyen devrelerinde de devam etmesine yol açmaktadır. Bu nedenle yurt arkadaşlığının ayrı bir önemi ve işlevi olduğu düşünülmektedir.

Arkadaşlığın Gelişimi ve İşlevi

Arkadaşlığın gelişimi, yabancı olan birinin arkadaşına dönüşme sürecini ele almaktadır Arkadaşlık nasıl başlar, Yager (2002) çoğu arkadaşlıkların başlangıcının benzer olduğunu belirterek; yakın oturma, aynı okula gitme, aynı kampta bulunma, aynı kulübe üye olma, aynı işyerinde çalışma, arkadaşlar vasıtası ile tanışma olarak açıklamıştır. Benzer bir sonuç Turner ve Feddes'in (2011) üniversite birinci sınıf öğrencileriyle yaptıkları bir araştırmada da elde edilmiştir. Öğrenciler aynı yaş, aynı cinsiyet, aynı üniversite, aynı sınıfta olanlar gibi kendilerine benzeyenlerle arkadaş olmayı tercih etmektedirler.

Araştırmanın konusunu oluşturan yurtda kalan üniversite öğrencileri için de aynı mekânı paylaştıkları diğer öğrencilerle arkadaşlığın başlaması, gelişmesi ve ilerlemesi için yurt ortamı önemli bir etken olarak görülmektedir. Yurttaki odasını ve ortak alanları diğer öğrenciler ile paylaşan öğrenciler arasında arkadaşlık ilişkileri doğmakta ve yurt yaşamı süresince paylaşımda bulunmaktadır. Özellikle gençler arkadaşlıklarının ve arkadaş gruplarının kendilerini değerlendirmelerine çok önem verirler. Özdeşleşme sürecinde genç kendi kendini yönetme arzusu içinde olduğundan evden koparak arkadaşlara bağlanmaktadır. Arkadaşları tarafından kabul görmek için tutum ve davranışlarını değiştirebilir. (Köknel, 1981; Ünver vd., 1986). Çok'un (1993) üniversite öğrencilerinin arkadaşlık ilişkileri ile ilgili yaptığı doktora araştırması verilerine göre, öğrencilerin % 30.2'si yurtda kaldıklarını ve % 32.2'si arkadaşlarıyla yurtda tanıştıklarını ifade etmişlerdir.

Fehr (1996) arkadaşlığın gelişmesi için dört faktörün aynı noktada buluşması gerektiğini belirtmektedir. Bunlar: 1) *Çevresel Faktörler*: Aynı fiziksel çevrede yaşayan insanlar farklı çevrelerde yaşayanlara göre daha kolay arkadaş olmaktadır. Bazı araştırmalar göstermiştir ki üniversite öğrencileri en fazla yurtdaki oda arkadaşlarıyla arkadaş olmaktadır (Fehr, 1996). 2) *Kişisel Faktörler*: İlk başta potansiyel arkadaş havuzundaki mevcut kişileri test ederiz ve kiminle arkadaş olmak istediğimize karar veririz. Mizaç ve huy olarak birinden hoşlanmamız için gereken kriterleri taşıyan kişilerden hoşlanır, diğerlerinden hoşlanmayız: (Fehr, 1996) 3) *Durumsal Faktörler*: Araştırmalar ortaya koymuştur ki ilişkimizin

devam edebilen temellere dayalı olmasını beklediğimiz insanları daha pozitif olarak değerlendiririz. (Fehr, 1996). 4) *İkili Faktörler*: Arkadaşlığa doğru giden birçok ikili ilişkinin doğasında tetkik etmek, araştırmak vardır. Arkadaşlık iki kişinin önce tutumlarını ortaya koyma sonra da kişilikleriyle ilgili içsel özellikleri açmasıyla gelişir. (akt. Çok, 1993).

Lewis ve diğerleri (2011) arkadaşların kaynak sağlamak, kritik işlerde işbirliği göstermek, çocuk bakımında yardım etmek ve tanışma fırsatları sağlamak gibi işlevleri olduğunu belirtmektedirler. Solano (akt. Fehr, 1996) ise arkadaşlığın üç işlevini şöyle tanımlanmaktadır: 1) Arkadaşlar maddi ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır. 2) Arkadaşlar bilişsel (cognitive) gereksinimlerimizi karşılarlar. Arkadaşlar deneyimleri, fikirleri ve aktiviteleri paylaşarak harekete geçmemizi sağlarlar. 3) Arkadaşlar sosyal ve duygusal gereksinimlerimizi sevgi ve güven vererek karşılarlar.

Ayrıca bazı araştırmalar göstermiştir ki arkadaşlığın kalitesi ile temel ihtiyaç ve mutluluğun karşılanması birbirleriyle ilişkilidir. (Demir ve Özdemir, 2010). Arkadaşlığın önemini ve işlevini gösteren Doğan ve Yıldırım (2006) tarafından üniversite öğrencileri ile yapılan bir araştırmada da “arkadaş destek” düzeyinin artmasına paralel olarak öğrencilerin “arkadaşlık” ve “sevgi” boyutlarında iyilik halinin yükseldiği bulunmuştur.

Arkadaşların ruh sağlığını korumak ve psikolojik destek sağlamak gibi işlevleri olduğu bazı araştırmalarda elde edilen bulgular arasındadır. Kişilerin ruh sağlığını korumak amacıyla duygu, kaygı, sıkıntı ve dertlerini yakın arkadaşlarıyla paylaştıkları gözlenmiştir. Özkaleli ve diğerleri (2000) tarafından yurtlarda yapılan araştırmaya göre öğrencilerin % 66.9'u yakın arkadaşıyla paylaşarak, % 33.9'u da oda arkadaşlarıyla paylaşarak psikolojik sorunlarını çözmeye çalışmaktadır. Demir ve arkadaşlarının (2007) araştırma sonuçlarına göre arkadaşlık önemli bir mutluluk kaynağıdır. Yine Demir ve Özdemir'in (2010) araştırma sonuçlarına göre temel psikolojik ihtiyaçların giderilmesinde arkadaşlık önemli bir işleve sahiptir. Doğan ve Yıldırım'ın (2006) çalışmalarında yüksek düzeyde arkadaş desteğine sahip öğrencilerin arkadaşlık düzeyinin, orta ve düşük arkadaş desteğine sahip olanlardan daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarından da anlaşıldığı üzere üniversiteli gençler üzerinde arkadaşların büyük önemi ve işlevi vardır.

MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırmanın amacı, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumuna bağlı öğrenci yurtlarında kalan öğrencilerin arkadaşlık ilişkileri ve arkadaşlık ilişkilerine bağlı sorunları incelenerek sorunların çözümüne yönelik model denemesi geliştirmek olarak belirlenmiştir.

Araştırmada betimsel araştırma ve ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel araştırmalar olanı olduğu biçimde saptamaya yönelik (Aziz, 1994) olduğu için araştırmada mevcut durumu incelemek üzere kullanılmıştır. Ayrıca bazı bağımsız değişkenlerin arkadaşlık ilişkileriyle ve arkadaşlık sorunları ile ilişkisi incelenmiştir. Arkadaşlık ilişkisi ile arkadaşlık sorunları arasındaki ilişki de inceleme kapsamı içindedir. Bu nedenle bir diğer ifade ile iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığının belirlenmesi amaçlandığından (Karasar, 1982) araştırmada aynı zamanda ilişkisel araştırma modeli kullanılmıştır.

Araştırmanın evrenini Ankara'da bulunan toplam 20 yurt oluşturmaktadır. Bu yurtlarda toplam 15.858 (kız:10782, erkek:5076) öğrenci kalmaktadır (Anonim, 2004).

Araştırma "iki aşamalı tabakalı sistematik örnekleme yöntemi" kullanılarak Tablo 1'de belirtildiği gibi cinsiyet (kız, erkek, karma) ve standardizasyon (standart, standardı yüksek, standardı en yüksek) açısından farklı özellikler taşıyan 6 öğrenci yurdunda 484 öğrenci ile yapılmıştır. Birinci aşamada çalışma evreninde araştırma yapılacak yurtlar " tabakalı (katmanlı) rastlantısal örnekleme yöntemi" ile belirlenmiştir. Yurtlar cinsiyet ve standart özellikler açısından homojen bir yapıya sahip olmadığından ve evrendeki birey ile objelerin dağılımı homojenlik göstermediğinden, evrende aynı nitelikte bulunan birey ve objelerin tabakalandırılması ve örneklemin ayrı ayrı bu tabakalardan alınması (Aziz,1994; Hall ve Hall, 1996) gerekli görülmüştür. Bu ilk aşamada farklı özellikteki yurtlar kendi aralarında sınıflandırılmıştır.

İkinci aşamada benzer nitelik taşıyan (homojen) birden fazla yurttan hangisinde anket uygulamasının yapılacağı "tesadüfî örnekleme yöntemi" ile belirlenmiştir. Ancak standardı yüksek kız ve erkek yurtları ile standardı en yüksek kız yurdu tek olduğundan (rasgele seçme yapmak için aynı niteliklere sahip başka yurtlar olmadığından) doğrudan örneklem içinde yer almışlardır.

Örnekleme girecek yurtlar belirlendikten sonra, yurtlarda anket uygulanacak öğrenciler sistematik tesadüfî örnekleme yöntemiyle seçilmiştir.

Tablo 1: Araştırma Yapılan Yurtlara Göre Öğrenci Sayısı

Yurtlar	Sayı	%
T. Banguoğlu #	130	26,9
Başkent Erkek**	36	7,4
Mehmet Akif Kız	216	44,6
Cebeci Erkek	36	7,4
Halide Edip Kız**	34	7,0
Yuvaş Kız+	32	6,6
Toplam	484	100

** Standardı Yüksek Yurtlar

+Standardı En Yüksek Yurt

Karma Yurt

Evren ve örnekleme daha iyi tanımlayabilmek için burada yurtların bazı özelliklerine yer verilmesi uygun görülmektedir:

Yurtların Özellikleri

YURTKUR yurtları cinsiyet ve standart özellikleri açısından farklı niteliklere sahiptirler Bunlara ilişkin bilgiler aşağıda yer almıştır:

Kız Yurdu: Yalnızca kız öğrencilerin kaldığı yurtlar.

Erkek Yurdu: Yalnızca erkek öğrencilerin kaldığı yurtlar.

Karma Yurt: Kız ve erkek öğrencilerin aynı kampus içinde farklı bloklarda birlikte kaldıkları yurtlar.

Standart Yurt: Ülke genelinde sayısı çok ve ücreti aynı olan, fiziki özellikler açısından benzer özellikler taşıyan yurtlar. Fiziki özellikler açısından genellikle odalarda ranza sistemi mevcuttur. Odada barınan öğrenci sayısı standardı yüksek yurtlarla karşılaştırıldığında genellikle daha yüksektir, yine genellikle banyolar odanın dışındadır, donanım açısından genellikle odalarda metal ranza, dolap, masa ve sandalye dışında donanım malzemesi yoktur.

Standardı Yüksek Yurt: Ülke genelinde sayıları standart yurtlara oranla daha az, ücreti daha fazla olan, fiziki özellikler açısından daha konforlu yapıya sahip olan yurtlar. Bu yurtların standardı yükselten özelliklerine göre ücretleri çeşitlilik göstermektedir. Bu yurtların banyoları odaların içindedir. Odalarda kalan öğrenci sayıları odanın büyüklüğüne göre 2-12 kişi arasında değişmektedir. Odalarda ranza sistemi mevcuttur.

Standardı En Yüksek Yurt: Ülke genelinde sayıları en az, ücreti en fazla olan, fiziki özellikler açısından konforu en yüksek olan yurtlar.

Odada kalan öğrenci sayısı 1-4 arasında değişmektedir. Her odada banyo-tuvalet odanın içindedir. Bütün donanım malzemeleri ahşap mobilyadandır. Yatak, giysi dolabı, çalışma masası, televizyon, buzdolabı, internet bağlantısı, telefon, etejer vb. vardır.

Araştırmanın iki bağımlı değişkeni vardır. Bunlardan biri “arkadaşlık ilişkileri” diğeri ise “arkadaşlık sorunları”dır. Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenlerle ve bağımlı değişkenlerin birbirleriyle ilişkisi incelenmiştir. Araştırmanın *bağımsız değişkenleri* olarak yaş, cinsiyet, anne-babanın eğitim durumu, annenin kendine ait geliri olup olmaması, babanın işi, ailenin geliri, yurdun standart özellikleri, yurdun karma (kız-erkek karışık) olup olmaması, odadaki öğrenci sayısı, daha önce başka yurttaki kalma durumu, yurttaki kalma süresi, bölüm ve öğretim şekli ele alınmıştır. Arkadaşlık sorunları ise sekiz kategoride ele alınmıştır. Bunlar: 1) fiziksel çevre ile ilgili sorunlar, 2) sosyal çevre ile ilgili sorunlar, 3) arkadaşların tutum ve davranışları ile ilgili sorunlar, 4) kültürel özelliklerle ilgili sorunlar, 5) iletişim becerisi ile ilgili sorunlar, 6) fikir/düşünce farklılığı ile ilgili sorunlar 7) kişisel özelliklerle ilgili sorunlar, 8) yurdun işleyişi ile ilgili sorunlar (Her sorun grubunun altındaki sorunlar için bkz. Tablo:2).

Ön araştırmada arkadaşlık sorunlarını belirlemek üzere üç yurttaki (Mehmet Akif Kız, Cebeci Erkek ve Tahsin Banguoğlu Yurdu) 408 öğrenciye açık uçlu tek soruluk (yurttaki arkadaşlarınızla ilişkileriniz sırasında yaşadığınız sorunlar nelerdir?) soru formu verilmiş ve oldukça uzun bir liste çıkmıştır. Bu nedenle sorunların gruplandırılmasına ihtiyaç duyulmuştur. Gruplandırılmada ağırlıklı olarak Dökmen’in (2003) “İletişim Çatışmaları ve Empati” adlı kitabındaki “ Kişilerarası İletişim Çatışmalarına İlişkin Bir Sınıflama Denemesi” adlı bölümden yararlanılmıştır. Ayrıca Köknel’in (1993), Cüceloğlu’nun (2002) ve Tezcan’ın (1987) çalışmalarından da yararlanılmıştır. Ancak insan ilişkileri veya iletişimle ilgili bu çalışmaların, araştırmanın konusu içinde yer alan arkadaşlık ilişkileri sırasında yaşanan sorunların gruplandırılmasında birebir yeterli olmadığı görülmüştür. Bu nedenle yurt ortamının özellikleri de dikkate alınarak sorunlar önceki bölümde belirtilen sekiz grupta toplanmıştır. Sorunların ifadesinde soru formunu yanıtlayan öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerindeki sorunlardan neyi algıladıkları önemli görüldüğünden onların ifadeleri kullanılmıştır.

Veri toplama aracı olarak soru kâğıdı ve “Arkadaş İlişkileri Ölçeği” kullanılmıştır. Veri toplama süreci üç aşamada gerçekleşmiştir. Önce ön araştırmada gruplandırılması yapılan arkadaşlık sorunları, araştırmada kullanılan soru kâğıdı için dizayn

edilmiş ve daha sonra araştırma için soru kâğıdı hazırlanarak öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerinin yer aldığı bölüm oluşturulmuştur. Ayrıca araştırmanın amacına uygun olarak öğrencilerin arkadaşlık ilişkileri ile ilgili verilere ulaşmak için Kaner'in (2002) geliştirdiği "Arkadaş İlişkileri Ölçeği" soru formu ile birlikte öğrencilere uygulanarak veriler elde edilmiştir. "Arkadaş İlişkileri Ölçeği" Sema Kaner tarafından 1997-1998 öğretim yılında ergenlerin akranlarıyla ilişkilerini inceleyebilmek amacıyla liselerin birinci ve ikinci sınıflarında öğrenim gören 14-18 yaşlarında 1648 ergenden toplanan verilerle geliştirilmiştir. Ölçeğin boyutlarını ve faktör yapısını belirlemeye yönelik yapı geçerliğinin incelenmesinde bir faktör analizi tekniği olan Temel Bileşenler Analizi (Principal Component Analysis) uygulanmıştır. Analiz ile gözlenen faktörleri ayrıştırarak birbirinden olabildiğince bağımsız faktörlere ulaşmak amacıyla faktör analizi uygulamasına bir dik döndürme (rotasyon) yöntemi olan varimaks kullanılarak devam edilmiştir. Ölçeğin güvenilirliği için madde analizine dayalı iç tutarlılık ve test-tekrar test yöntemleri kullanılmıştır. İç tutarlılık için Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmış, ayrıca Pearman Brown testi yarılama ile testin tamamı için bir güvenilirlik katsayısı bulunmuştur (Kaner 2002).

Veriler bilgisayar ortamında SPSS 11.05 program kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz teknikleri olarak pearson korelasyon katsayısı (r), varyans analizi (F), t testi, regresyon analizi kullanılmıştır. Regresyon analizinde araştırmanın seçilen bağımsız değişkenleri ve arkadaşlık sorunları ile arkadaşlık ilişki düzeyi arasındaki ilişkileri incelenmiştir. Burada araştırmanın iki bağımlı değişkeninden biri olan arkadaşlık sorunları, arkadaşlık ilişkileri için bağımsız değişken olarak değerlendirilmiştir. Veriler çözümlenirken istatistiklerin anlamlılık sınamalarında yanılma payı en çok %5 ($p=0.05$) olarak kabul edilmiştir.

Ayrıca sorun grupları içinde "Fiziksel Çevre ile İlgili Sorunlar" ana başlığı altında yer alan dört maddelik temizlikle ilgili sorunlar (temizlik sırasına uymama, banyo ve tuvaletlerin pis kullanımı, merdiven, koridor vb. ortak yerlerin pis kullanımı, kişisel temizlik yapılmaması), dört maddelik gürültü ile ilgili sorunlar (erken ya da geç saatlerde yüksek sesle konuşma-müzik dinleme, geç saatlerde telefonla konuşma, horlama ve sayıklama) ve dört fiziki imkânların yetersizliği ile ilgili sorunlar (odaların çok kalabalık olması, dolapların küçük olması, banyo-yemekhane-telefon vb. sırası bekleme, çalışma odası ve masalarının yetersizliği) alt başlıkları birleştirilerek toplam 12 maddelik sorunlar üzerinden değerlendirildiğinden, söz konusu üç alt başlık altında yer alan sorunların puanları toplanarak "Fiziksel Çevre ile İlgili Sorunlar" içinde çözümlenmesi yapılmıştır.

Aynı şekilde “Yurt işleyişi ile İlgili Sorunlar” ana başlığı altında yer alan yurt kuralları ile ilgili sorunlar (ışıkların geç kapatılması, odada/koridorda sigara içilmesi, başkasının yerine imza atmak, uygunsuz kıyafetle dolaşılması) ve öğrencilerin yerleştirilmeleri ile ilgili sorunlar öğrencilerin odalara yerleştirilmeleri ile ilgili sorunlar (bölüm farklılığı, sınıf-yaş farkı, öğretim şekli, sorun arkadaşlarla değil yurdun kendisiyle) alt başlıklarında yer alan puanlar birleştirilerek ana başlık adı altında değerlendirilmiştir.

Mayıs 2003 Ayında sorun gruplarının belirlendiği ön araştırma, 11-13 Ekim 2004 tarihlerinde soruların anlaşılabilirlik düzeyini test etmek için 89 öğrenciyle ön deneme ve Aralık 2005 Ayında araştırma gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR

Öğrencilerin Sosyo- Demografik Özellikleri İle İlgili Bulgular

Kız öğrencilerin oranı %71.3, erkek öğrencilerin oranı %28.7'dir. Kız ve erkek öğrenci sayısı arasındaki bu fark, kız ve erkek yurtlarında kalan öğrencilerin sayılarıyla orantılı olması ile ilgilidir. Öğrencilerin %31.4'ü 17 yaşında, %28.3'ü 18 yaşında, %19.2'si 19 yaşında, %13.8'i 20 yaşında, %5.4'ü 21 yaşındadır. Öğrencilerin %94.6'sı Türkiye Cumhuriyeti, %5.4'ü yabancı uyrukludur.

Arkadaşlık ilişkisi ve Arkadaşlık Sorunları ile İlgili Bulgular

Arkadaşlık ilişkisi ve arkadaşlık sorunları ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı olan bulgulara geçmeden önce arkadaşlık sorunları ve içeriklerindeki alt sorunların görülme sıklıkları ile ilgili sonuçların verilmesi uygun görülmüştür.

Tablo 2 : Sorun Gruplarının Görülme Sıklığı

Sorun Grupları	Sayı n=484	%
Fiziksel Çevre ile İlgili Sorunlar	479	98.97
Sosyal Çevre ile İlgili Sorunlar	347	71.69
Arkadaşların Tutum ve Davranışları ile İlgili Sorunlar	437	90.29
Kültürel Özelliklerle İlgili Sorunlar	392	80.99
İletişim Becerisi ile İlgili Sorunlar	362	74.79
Fikir/Düşünce Farklılığı ile İlgili Sorunlar	295	60.96
Kişisel Özelliklerle İlgili Sorunlar	460	95.04

Tablo 3: Devamı

Bağımsız Değişken	Ark. İlişkisi	Fiziksel Çevre	Sosyal Çevre	Ark. Tutum	Kültürel Özellik.	İletişim Sorun.	Fikir Ayrılığı	Kişisel Özellikler	Yurt. İşleyişi
Daha Önce Başka Yurtta Kalıp Kalmama	* (t=2.065, sd=482, p<0.01)	* (t=-3.102, sd=482, p<0.01)	* (t=-2.402, sd=482, p<0.05)		* (t=-1.958, sd=482, p<0.05)		* (t=-3.313, sd=482, p<0.01)		* (t=-2.202, sd=482, p<0.05)
Yurtta Kalma Süresi							* (r=-0.104, n=484, p<0.05)	* (r=0.058, n=484, p<0.05)	* (r=-0.115, n=484, p<0.05)
Bölüm		* (F=3.034, sd=6.477, p<0.01)			* (F=2.239, sd=6.477, p<0.05)				
Öğretim Şekli					* (t=2.205, sd=482, p<0.05)				
Arkadaşlık İlişkileri		* (r=-0.155, n=484, p<0.01)	* (r=-0.156, n=484, p<0.01)	* (r=-0.260, n=484, p<0.01)	* (r=-0.100, n=484, p<0.05)	* (r=-0.188, n=484, p<0.01)	* (r=-0.102, n=484, p<0.05)	* (r=-0.210, n=484, p<0.01)	* (r=-0.123, n=484, p<0.01)

*Aralarında anlamlı bir ilişki/ fark bulunanlar

Bu bölümde değişkenler arasında anlamlı bir fark ya da ilişki bulunan sonuçlar belirtilmiştir.

Arkadaşlık İlişkileri İle İlgili Bulgular

Tablodaki verilere göre bağımsız değişkenlerle, bağımlı değişkenler olan “arkadaşlık ilişkisi” ve “arkadaşlık sorunları” arasındaki ilişkiye bakıldığında:

- Yurtlardaki öğrencilerin %48.1'nin arkadaşlık ilişkilerinin orta düzeyde olduğu, %27.7sinin düşük düzeyde, 24.2'sinin yüksek düzeyde olduğu sonucu elde edilmiştir.
- Arkadaşlık ilişkisi ile arkadaşlık sorunlarının arasında ters yönlü bir ilişki vardır. Arkadaşlık ilişkileri olumluya doğru gittikçe arkadaşlık sorunları azalmaktadır.
- Cinsiyete göre arkadaşlık ilişkilerinde anlamlı bir fark olduğu, kız öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerinin erkek öğrencilerin

arkadaşlık ilişkilerinden daha olumlu olduğu görülmektedir. Bu bulgu literatürdeki başka araştırma sonuçlarıyla da paralellik göstermektedir. Doğan ve Yıldırım'ın (2006) araştırmasında da kız öğrencilerin "arkadaşlık" ve "sevgi" boyutlarındaki "iyilik" hali erkek öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur.

- Daha önce başka bir yurttan kalan öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerinin kalmayanlara göre daha güçlü olduğu görülmüştür. Daha önce başka yurttan kalan (yurt değiştiren) öğrencilerin sorun yaşadıkları ortamdan uzaklaşmalarının ve önceki yurtlarında sorun çözme becerisi/deneyimi kazanmalarının arkadaşlık ilişkilerini güçlendirdiği düşünülmektedir.

Arkadaşlık Sorunları İle İlgili Bulgular

- *Yaş:* Öğrencilerin yaşı yükseldikçe Fikir/düşünce ayrılığı ile ilgili sorunlar azalmaktadır. Öğrencilerin yaşı yükseldikçe yurttan kalma sürelerinin de arttığı göz önüne alındığında, farklı kültür ve düşünce yapılarından gelen öğrencilerin oluşturduğu heterojen yapıya uyum sağladıkları ve farklı düşüncelere daha anlayışla bakma becerisi kazandıkları düşünülmektedir.
- *Cinsiyet:* Kız öğrenciler fiziksel çevre, sosyal çevre, iletişim becerisi, fikir/düşünce ayrılığı ve yurdun işleyişi ile ilgili sorunları erkek öğrencilerden daha az yaşamaktadır. Bir önceki bölümde belirtildiği gibi kız öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerinin erkek öğrencilerden yüksek olması daha az sorun yaşamalarını beraberinde getirmektedir.
- *Anne-Babanın Eğitim Düzeyi:* Anne-babanın eğitim düzeyi yükseldikçe fiziksel çevre, sosyal çevre, arkadaşların tutum ve davranışlarıyla, kültürel özelliklere, iletişim becerisi kişisel özelliklerle ve yurdun işleyişiyle ilgili sorunlar azalmaktadır.
- *Annenin Kendine Ait Geliri Olup Olmama Durumu:* Annesinin kendine ait geliri olan öğrenciler fiziksel çevre, kültürel özellikler, kişisel özellikler ve yurdun işleyişiyle ilgili sorunları daha az yaşamaktadırlar.
- *Babanın İşi:* Babası işveren olan öğrenciler fiziksel çevre ve kişisel özelliklerle ilgili sorunları en az yaşarken, babası işsiz olan öğrenciler fiziksel çevre ile ilgili, babası serbest meslek sahibi olanlar kişisel özelliklerle ilgili sorunları en fazla yaşamaktadırlar.

- *Gelir Durumu:* Üst gelir grubunda olan öğrenciler fiziksel çevre, kişisel özellikler ve yurdun işleyişi ile ilgili sorunları en az yaşamaktadırlar. Orta gelir grubundakiler fiziksel çevre ile ilgili sorunları en fazla, kişisel özellikler ve yurdun işleyişi ile ilgili sorunları orta düzeyde; alt gelir grubundakiler ise fiziksel çevre ile ilgili sorunları orta düzeyde yaşarken kişisel özellikler ve yurdun işleyişi ile ilgili sorunları en fazla yaşamaktadırlar.
- *Yurdun Standardı:* Öğrencilerin kaldıkları yurdun standardı yükseldikçe fiziksel çevre, sosyal çevre, arkadaşların tutum ve davranışları, kültürel özellikler, iletişim becerisi, fikir/düşünce farklılığı ve yurdun işleyişi ile ilgili sorunlar daha az yaşanmaktadır. Yurdun standardı yükseldikçe banyo gibi ortak kullanım alanlarında sıra bekleme, gürültü vb. nedenlerle ilgili gerginliklerden kaynaklanan sorunlar azalmaktadır.
- *Odadaki Öğrenci Sayısı:* Odada kalan öğrenci sayısı arttıkça fiziksel çevre, sosyal çevre, arkadaşların tutum ve davranışları, kültürel özellikler, iletişim becerisi, fikir/düşünce farklılığı, kişisel özellikler ve yurdun işleyişi ile ilgili sorunlar artmaktadır. Odada kalan öğrenci sayısının artmasının ışıkların geç kapatılması, erken kalkma, gürültü, gruplaşma, mahrem alanın olmaması vb. nedenlerden kaynaklanan sorunların artmasına yol açtığı düşünülmektedir.
- *Daha Önce Başka Yurtta Kalıp Kalmama Durumu:* Daha önce başka yurtta kalanlar (yurt değiştirenler) fiziksel çevre, sosyal çevre, kültürel özellikler, fikir/düşünce farklılığı ve yurdun işleyişi ile ilgili sorunları daha az yaşamaktadırlar.
- *Yurtta Kalma Süresi:* Yurtta kalma süresi uzadıkça fikir/düşünce farklılığı ile ilgili sorunlar azalırken, kişisel özellikler ve yurdun işleyişi ile ilgili sorunlar artış göstermektedir. Yurtta kalma süresi uzadıkça, öğrencilerin kalabalık ortamlarda yaşamaya, temel ihtiyaçlarını karşılarken bile başkalarıyla paylaşmaya, yalnız kalma ve özel alan olmamasına tahammülün azaldığı bu nedenle sorunların arttığı düşünülebilir.
- *Bölüm:* Fiziksel çevre ile ilgili sorunları Filoloji temel eğitim alanında okuyanlar en az yaşarken, fen bilimler ve matematik temel eğitim alanında okuyanlar hem fiziksel hem de kültürel özelliklerle ilgili sorunları en fazla yaşamaktadırlar. Kültürel özelliklerle ilgili sorunları sağlık bilimleri temel alanında okuyanlar en az yaşamaktadırlar.

- **Öğretim Şekli:** Birinci öğretim öğrencileri kültürel özelliklerle ilgili sorunları daha fazla yaşamaktadırlar. Bu sonuç birinci öğretimde okuyanların sayısal çokluğu ile açıklanabilir.

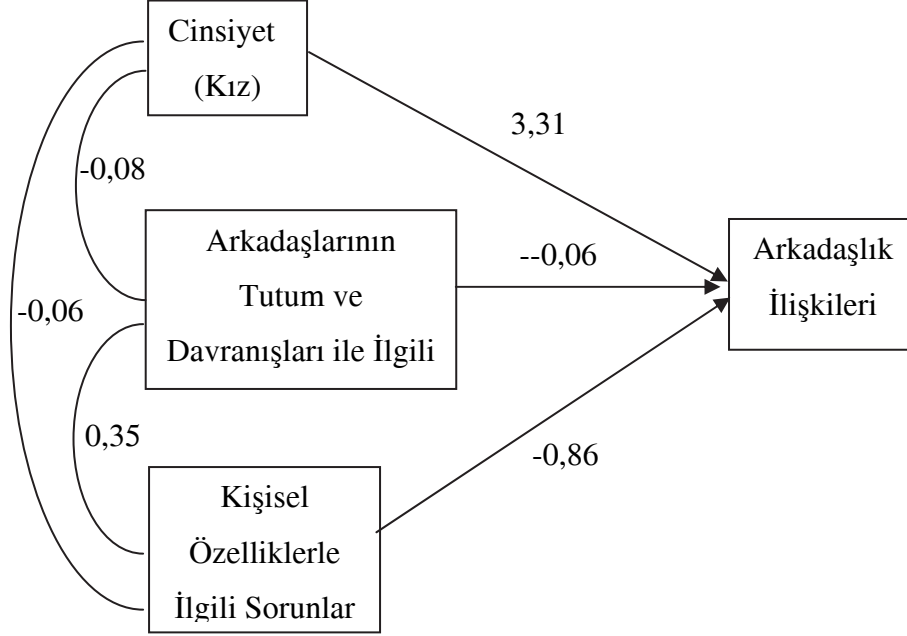
Bağımsız değişkenlerden cinsiyet, anne-babanın eğitim düzeyi, yurdun standardı, odadaki öğrenci sayısı ve daha önce başka yurttaki kalıp kalmama durumu arkadaşlık sorun gruplarıyla en fazla anlamlı ilişki gösteren değişkenlerdir. Sorun grupları arasında ise değişkenlerle en fazla anlamlı ilişki gösterenler arasında yurdun fiziksel çevresi ve yurdun işleyişi ile ilgili sorunlar ile kültürel ve kişisel özelliklerle ilgili sorunlar yer almaktadır.

Bu sonuçlardan üniversiteli öğrencilerin barındığı yurt ortamının arkadaşlığın gelişmesinde olduğu gibi, arkadaşlarla yaşanan sorunlar üzerinde de anlamlı bir etkiye sahip olduğu anlaşılmaktadır. Buradan hareketle yurtlarda kalan üniversiteli öğrencilerin arkadaşlık sorunlarının çözümü için, yurtlarda görev yapan sosyal hizmet uzmanlarının mesleki yaklaşımlarına yönelik olarak önerilere dayalı bir model denemesi oluşturulmuştur.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Arkadaşlık Sorunlarının Çözümüne Yönelik bir Model Denemesi

Öğrencilerin arkadaşlık sorunlarının çözümüne yönelik model geliştirmek için regresyon analizi yapılarak ilgili bütün değişkenlere bakılmıştır (Bkz. Şekil 1). Arkadaşlık sorunları içinde yer alan sekiz değişkenin her biri ile arkadaşlık ilişki düzeyinin ilişkisi ele alınmıştır. Aralarında anlamlı bir ilişki bulunmayanlar dikkate alınmamış olup, aralarında anlamlı bir ilişki bulunanlar üzerinden değerlendirme yapılmıştır.

Şekil 1: Regresyon Analizi

$$Y' = 66,79 + 3,31 (\text{Cinsiyet Kız}) - 0,41 (\text{Arkadaşlarının Tutumu}) - 0,86 (\text{Kişisel})$$

(0.001)   (0.001)   (0.001)

$$R^2 = 0.103$$

Regresyon analizi sonuçlarının bulgularına göre arkadaşların tutum ve davranışları ile ilgili sorunların arkadaşlık ilişkilerine olumsuz etkisi vardır $\{Y' = 66.79 + 3.31 (\text{cinsiyet kız}/0.001) - 0.41 (\text{arkadaşlarının tutumu}/0.001) - 0.86 (\text{kişisel özellikler}/0.001), R^2 = 0.103\}$. Kişisel özelliklerle ilgili sorunlar da arkadaşlık ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir. Buna karşılık cinsiyetin arkadaşlık ilişkileri üzerinde olumlu bir etkisi bulunmaktadır. Bu model toplam varyansın yüzde 10'unu açıklamaktadır.

Arkadaşlık Sorunlarının Çözümü İçin Öneriler

Yurtta kalan öğrencilerin arkadaşlık sorunlarının çözümü için geliştirilen model denemesinde; yurtlarda yeni bir ünite kurulması yerine var olan "psiko-sosyal servis"lerde sosyal hizmetin geneli yaklaşım çerçevesinde psiko-sosyal servislerin etkinliğini daha çok artırıcı, daha sistemli ve takviye edici çalışmalara dayalı öneriler

geliştirilmiştir. Başka bir ifade ile yurtda var olan psiko-sosyal servislerin yeni bir anlayışla geneli yaklaşım çerçevesinde geliştirilmesi yönünde model denemesi yapılmıştır.

Bu bölümdeki öneriler regresyon analizi ile ikili analizlerin sonuçları dikkate alınarak hazırlanmıştır. Buna göre:

- a) Araştırma bulgularına göre kız öğrencilerin arkadaşlık ilişkileri erkek öğrencilerden daha olumludur. Bu konu ile ilgili olarak yurtda görev yapan SHU:

Mikro ve Mezzo Düzeyde: Erkek öğrencilere arkadaşlık ilişkilerini güçlendirici yönde eğitim çalışmaları, seminerler düzenlenebilir. Bu görevinde eğitim işlevi ile birlikte eğitici rolünü yerine getirebilir.

Makro Düzeyde: Kız ve erkek öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerindeki farklılıklarla ilgili olarak psiko-sosyal servislerde uygulanan uyum programlarının daha etkili hale getirilmesine yönelik politikalar oluşturulması konusunda çalışmalarda bulunabilir. Bu görevini yerine getirirken danışmanlık işlevi ile birlikte planlayıcı, eğitim işlevi ile birlikte toplumu bilgilendirici rollerini yerine getirebilir.

- b) Araştırmanın bulgularına göre öğrencilerin arkadaşlarının tutum ve davranışları ile ilgili sorunlarının arkadaşlık ilişkileri üzerinde olumsuz etkisi vardır. Bu konuda Tablo 2'de belirtilen sorunlara benzer olarak Yager (2002) kötü arkadaş tipi olarak "ikiyüzlü, bencil, hilekar" vb. özellikleri belirtmektedir. Yurtda görev yapan SHU bu konu ile ilgili olarak:

Mikro Düzeyde:

- Yurda yeni gelen öğrencilere yönelik yaptığı uyum programında bu konuya daha fazla ağırlık verebilir. Bu bağlamda öğrencilerin psiko-sosyal özelliklerini tanımaya yönelik değerlendirme çalışmaları yapabilir. Bu görevinde danışmanlık işlevi ile birlikte yetkinleştirici rolünü kullanabilir.
- Yurda daha önce gelmiş öğrencilerin bu konudaki sorunlarının çözümüne yönelik olarak bireysel düzeyde öğrencilerle görüşmelere ağırlık verebilir. Bu görevinde danışmanlık işlevi ile birlikte yetkinleştirici rolünü kullanabilir.

Mezzo Düzeyde:

- Bu konudaki sorunun çözümüne yönelik olarak ekip anlayışı içinde yurt yöneticileri ile bağlantı kurarak öğrencinin odasını değiştirme vb. çözüm yolları geliştirmedeki etkinliğini artırabilir. Bu görevinde danışmanlık işlevi ile birlikte kolaylaştırıcı rolünü kullanabilir.

- Bu konuda sorun yaşayan öğrencilerle daha fazla etkileşim temelli grup çalışmalarına ağırlık verebilir. Bu görevinde danışmanlık işlevi ile birlikte planlayıcı rolünü yerine getirebilir.

Makro Düzeyde: SHU kendisi, psiko-sosyal servisteki diğer ekip üyesi olan psikologla birlikte veya üniversitelerin ilgili bölümlerinden öğretim üyeleri aracılığı ile yurttaki öğrencileri ve çalışanları bilgilendirici ve duyarlılık kazandırıcı konferans, seminer, panel düzenlenmesi çalışmalarında bulunabilir. Bu görevinde eğitim işlevi ile birlikte toplumu bilgilendirici rolünü kullanabilir.

- c) Araştırmanın bulgularına göre öğrencilerin kendilerinin kişisel özellikleri ile ilgili sorunlarının arkadaşlık ilişkileri üzerinde olumsuz etkisi vardır. Yurttan görev yapan SHU bu konu ile ilgili olarak:

Mikro Düzeyde: Bu konudaki sorunun çözümüne yönelik olarak psiko-sosyal serviste bulunan psikolog ile birlikte ekip anlayışı çerçevesinde “atılganlık eğitimi (assertive training)” verilmesi çalışmalarında bulunabilir. Bu bağlamda öğrencinin psiko-sosyal özelliklerini tanımaya yönelik olarak değerlendirme çalışması yapılabilir. Bu görevinde danışmanlık işlevi ile birlikte yetkinleştirici, eğitim işlevi ile birlikte öğretici rollerini kullanabilir.

Mezzo Düzeyde:

- Yurdun açıldığı dönemde gerçekleştirdiği uyum (oryantasyon) programlarını konuyla ilgili olarak daha sistematik şekilde gerçekleştirebilir.
- Bu konuda sorun yaşayan öğrencilerle atılganlık grupları oluşturabilir. Bu görevlerinde danışmanlık işlevi ile birlikte kolaylaştırıcı rolünü kullanabilir.

Makro Düzeyde:

- Bu konudaki sorunların çözümüne yönelik olarak yurttaki psiko-sosyal servislerin ve yurtlarda görev yapan SHU'larının görev tanımlarının yeniden yapılandırılması ve bu konudaki politikaların oluşturulmasında etkin olabilir. Bu görevinde danışmanlık işlevi ile birlikte planlayıcı rolünü yerine getirebilir.
- SHU kişisel özellikleri ile ilgili sorunları fazla olan ve yurttaki psiko-sosyal servis içinde sorunu çözülemeyen öğrenciler için üniversitelerle protokol düzenlenmesini sağlayıcı çalışmalarda bulunarak, bu öğrencilerin üniversite hastanelerinin psikiyatri

servislerine yönlendirebilir. Bu görevi için ağırlıklı olarak danışmanlık işlevi ile birlikte planlayıcı rolünü kullanabilir.

- SHU'larının atılganlık eğitimi ve değerlendirmesi yapabilmesi için mesleki bilgi, beceri, yetenek ve donanımlarının artırılması yönünde çalışmalarda bulunabilir. Bu görevinde danışmanlık işlevi ile birlikte meslektaşlık rolünü, eğitim işlevi ile birlikte araştırmacı ve mesleki bilgilendirici rollerini kullanabilir.
- d) Araştırmanın bulgularına göre öğrencilerin arkadaşlık ilişkileri ile arkadaşlık sorunları arasında ters yönlü bir ilişki vardır. Başka bir anlatımla arkadaşlık ilişkileri güçlendikçe arkadaşlık sorunları azalmaktadır. Bu durumda arkadaşlık ilişkilerini güçlendirici çalışmalarda bulunmak arkadaşlık sorunlarını önleyici etkiye sahip olabilir demek mümkündür. SHU bununla ilgili olarak:

Mikro Düzeyde: Yurda yeni gelen öğrencilere yaptığı uyum çalışmalarında arkadaşlık ilişkileri konusuna daha fazla ağırlık verebilir. Bu görevinde eğitim işlevi ile birlikte öğretici rolünü kullanabilir.

Mezzo Düzeyde: Arkadaşlık ilişkilerini güçlendirici yönde grup çalışmalarına ağırlık verebilir. Bu görevinde danışmanlık işlevi ile birlikte kolaylaştırıcı rolünü kullanabilir.

Makro Düzeyde:

- Arkadaşlık ilişkilerini güçlendirmeye yönelik olarak bütünleşmeyi sağlayıcı konferans, panel vb. eğitici çalışmalara daha fazla ağırlık verebilir. Bu görevinde eğitim işlevi ile birlikte toplumu bilgilendirici rolünü kullanabilir.
  - Öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerini güçlendirmek üzere yurtda öğrencilerin birbirlerinin tanıyabilecekleri ortamların (tanışma gecesi vb.) hazırlanmasında daha etkin olabilir, ilgi grupları (çevre kulübü, edebiyat kulübü, iletişim kulübü, tiyatro, halk oyunları, satranç vb.) oluşturulmasına daha fazla ağırlık verebilir. Böylece öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerinin olumlu yönde gelişmesi ve arkadaşlık sorunlarının önlenmesi konularında etkinliğini artırabilir. SHU bu çalışmasını yerine getirirken danışmanlık işlevi ile birlikte planlayıcı rolünü kullanabilir.
- e) Araştırmanın bulgularına göre sosyo-ekonomik düzeyi düşük ailelerden gelen öğrenciler daha fazla arkadaşlık sorunları yaşamaktadırlar. Bu konudaki sorunun çözümüne yönelik olarak SHU:

Mikro Düzeyde: Ekonomik yetersizlik içindeki öğrencilerle bireysel görüşmeler yaparak düşük sosyo-ekonomik düzeyden gelen öğrencilerin ailelerinin öğrenci üzerindeki olumsuz etkilerini azaltma çalışmalarında bulunabilir. Bu görevinde danışmanlık işlevi ile birlikte yetkinleştirici rolünü kullanabilir.

Mezzo Düzeyde:

- Yurt çalışanlarına yönelik olarak düşük sosyo-ekonomik düzeydeki aileler ve öğrenciler üstündeki etkileri ile ilgili bilgilendirici ve duyarlılık kazandırıcı çalışmalarda bulunabilir. Bu görevinde eğitim işlevi ile birlikte eğitici rolünü kullanabilir.
- Düşük sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerden gelen öğrencilerle ailelerinin olumsuz etkilerini azaltmaya ve arkadaşlık ilişkilerini güçlendirmeye yönelik grup çalışmalarına ağırlık verebilir. Bu görevinde danışmanlık işlevi ile birlikte planlayıcı rolünü kullanabilir.

Makro Düzeyde: YURTKUR'da maddi yetersizlik içindeki öğrencilerin ücret ödemediği yurtta barınmasına yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Ücretsiz barınma çalışmalarını psiko-sosyal servis olan yurtlarda öncelikle SHU'ları yerine getirmektedir. SHU bu çalışmasına ek olarak ekonomik yetersizlik içindeki öğrencileri, toplumda ekonomik gücü zayıf olan öğrencilere maddi destekte bulunan gönüllü ve resmi kuruluşlara yönlendirme çalışmalarına daha fazla ağırlık verebilir. Ayrıca toplumda duyarlılık geliştirerek sorunu çözmeye yönelik kampanyalar düzenlenmesini sağlayabilir. Bu görevinde kaynak yönetimi işlevi ile birlikte aracı ve harekete geçirici rollerini kullanabilir.

- f) Araştırmanın bulgularına göre yurdun fiziksel çevresi ile ilgili olarak standartı yüksek yurtlarda kalan öğrenciler, standart yurtlarda kalan öğrencilere göre arkadaşlık sorunlarını daha az yaşamaktadırlar. Benzer olarak odada kalan öğrenci sayısı arttıkça arkadaşlık sorunları da artış göstermektedir. Bu konuyla ilgili olarak SHU:

Mikro Düzeyde: Öğrencilere uyguladığı uyum programlarında daha ayrıntılı olarak yurdun fiziksel özelliklerini tanıtıcı çalışmalarda bulunabilir. Bu görevinde danışmanlık işlevi ile birlikte yetkinleştirici rolünü kullanabilir.

Mezzo Düzeyde: Standart yurtlarda ve öğrenci sayısının fazla olduğu odalarda kalan öğrencilerle sorunu azaltıcı yönde grup

çalışmalarına ağırlık verebilir. Bu görevinde danışmanlık işlevi ile birlikte yetkinleştirici ve kolaylaştırıcı rollerini kullanabilir.

Makro Düzeyde: Öğrencilerin yurdun fiziksel çevresi içinde yer alan yurdun standardı ve odada kalan öğrenci sayısı ile ilgili yaşadıkları sorunlara yönelik yaptığı araştırma ve çalışma sonuçlarının Genel Müdürlüğe sunabilir. Bu şekilde yurtların standartlarını yükseltici ve odada kalan öğrenci sayılarını azaltıcı yönde kurumda var olan politikaların etkinliğinin artırılmasını ve kalıcılığını sağlamada etkili olabilir. Bu görevinde danışmanlık işlevi ile birlikte planlayıcı rolünü yerine getirebilir.

g) Araştırmanın bulgularına göre kültürel özelliklerle ilgili sorunlar öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu konuyla ilgili SHU:

Mikro Düzeyde: Öğrencilere yurda kayıt sırasında uyguladığı psiko-sosyal değerlendirme formu sonuçlarına göre mesleki çalışmalarının planlamasını yapabilir. Öğrencilerle bireysel görüşmeler yaparak kültürel farklılıktan kaynaklanan sorunların azalmasını ya da çözülmesini sağlayıcı çalışmalarına daha fazla yer verebilir. Bu görevinde danışmanlık işlevi ile birlikte yetkinleştirici rolünü kullanabilir.

Mezzo Düzeyde: Öğrencilerle yaptığı uyum çalışmalarında kültürel farklılıklar ve kültürel farklılıkların öğrencilerin yurttaki davranışı, arkadaşlık ilişkilerine yansımaları ve bu konuda yaşanabilecek sorunları azaltıcı konulara daha fazla ağırlık verebilir. Ayrıca bu konuda sorun yaşayan öğrencilerle grup çalışmalarına ağırlık verebilir. Bu görevinde danışmanlık işlevi ile birlikte kolaylaştırıcı rolünü kullanabilir.

Makro Düzeyde: Kültürel farklılıklarla ilgili sorunların çözümüne yönelik olarak konferans, panel vb. bilgilendirici etkinliklerde bulunabilir. Bu görevinde eğitim işlevi ile birlikte toplumu bilgilendirici rolünü kullanabilir.

h) Araştırmanın bulgularına göre yurtda kalma süresi uzadıkça fikir/düşünce ile ilgili sorunlar azalmaktadır. O halde yurda yeni gelen öğrenciler risk grubu oluşturmaktadırlar. Konuyla ilgili olarak SHU:

Mikro Düzeyde: Sorunun çözümüne yönelik olarak öğrencilerle bireysel görüşmeler yapabilir. Bu görevinde danışmanlık işlevi ile birlikte yetkinleştirici rolünü kullanabilir.

Mezzo Düzeyde:

- Yurt personelinin bu konuda bilinçlendirilmesi ve duyarlılık kazandırılmasına yönelik çalışmalarda bulunabilir. Bu görevinde eğitim işlevi ile birlikte eğitici rolünü kullanabilir.
- Uzun süredir yurttan kalan eski öğrencilerin kaynak olarak kullanılarak yeni gelen öğrencilere yol gösterici çalışmalarda bulunmasını sağlayarak akran danışması ile birlikte deneyimli olan öğrencinin, deneyimsiz öğrenciye rehberlik etmesini sağlayıcı çalışmalarda bulunabilir. Bu görevinde kaynak yönetimi ile birlikte uygun hale getirici rolünü kullanabilir.
- Sanat, fikir, düşünce konularında öğrenciler arasında düşünce kulüplerinin kurulmasını sağlayabilir. Bu görevinde kaynak yönetimi ile birlikte uygun hale getirici rolünü kullanabilir.

Makro Düzeyde: Bu öğrencilerle ilgili yaptığı uyum programlarında fikir/düşünce farklılıklarının öğrenciler tarafından hoşgörüle kabullenilmesini sağlayıcı ve bu farklılıklardan kaynaklanabilecek çatışmaları önlemeye yönelik çalışmalara daha fazla ağırlık verebilir. Bu görevini yaparken eğitim işlevi ile birlikte toplumu bilgilendirici rolünü kullanabilir.

- i) Araştırmanın bulgularına göre yurdun işleyişi ile ilgili sorunlar öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu konuyla ilgili sorunlar arasında ışıkların geç kapatılması, odada sigara içilmesi, öğrencilerin odalara yerleştirilmeleri vb. sorunlar yer almaktadır. Bu konudaki sorunların çözümüne yönelik olarak SHU:

Mikro Düzeyde: Öğrencilerle bireysel görüşmeler yaparak yurdun işleyişi ile ilgili daha ayrıntılı bilgiler verebilir. Bu görevinde eğitim işlevi ile birlikte öğretici rolünü kullanabilir.

Mezzo Düzeyde: Konuyla ilgili yurt yönetimine araştırmalarının ve çalışmalarının sonuçlarını iletebilir. Bu bağlamda yurt kurallarının uygulanması, odalara yerleştirilme ve oda değiştirme konularında gerekli mesleki müdahalelerde bulunabilir. Bu görevinde kaynak yönetimi işlevi ile birlikte uygun hale getirici, eğitim işlevi ile birlikte eğitici rolünü kullanabilir.

Makro Düzeyde:

- Konuyla ilgili çalışmalarını ilgili makamlara ileterek yurt kuralları ile ilgili politikaların yenilenmesi ve geliştirilmesi konularında etkinlik

gösterebilir. Bu görevinde danışmanlık işlevi ile birlikte planlayıcı rolünü kullanabilir.

- Yurttaki öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerini, arkadaşlık sorunlarını, yurdun işleyişini, yurdun fiziksel ve sosyal çevresini kapsayan memnuniyet ve doyum araştırmalarının belli periyotlarla yapılmasını bir politika haline getirici çalışmalarda bulunabilir. Bu görevinde danışmanlık işlevi ile birlikte planlayıcı rolünü kullanabilir.

KAYNAKLAR

- Allan, G. (1989). *Friendship: developing a sociological perspective*. New York-London: Harvester Wheatsheaf.
- Aziz, A. (1994). *Araştırma yöntemleri-teknikleri ve iletişim*. Turhan Kitabevi, Ankara.
- Cüceloğlu, D. (2002). *Yeniden insan insana*. 29.Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Çok, F. (1993). *Üniversite gençlerinin arkadaşlık ilişkileri ve bunun anababa tutumlarıyla ilişkisi: Ankara üniversitesi öğrencileri üzerinde bir araştırma*. Doktora Tezi (Basılmamış), Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitimde Psikolojik Hizmetler Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Demir, M ve Özdemir, M (2010) Friendship, need satisfaction and happiness. *Journal of Happiness Studies*, 11, 2, 243-259.
- Demir, M., Özdemir, M. and Weitekamp, A. (2007). Looking to happy tomorrows with friends: Best and close friendships as they predict happiness. *Journal of Happiness Studies*, 8, 2, 243-271.
- Doğan, T ve Yıldırım, İ (2006) Üniversite öğrencilerinin iyilik halinin "arkadaşlık" ve "sevgi" boyutlarının incelenmesi, investigation of the 'friendship' and 'love' subscales of wellness of university students. *Eurasian Journal of Educational Research*, Eğitim Araştırmaları:77-86 Dil/Language: Türkçe – Turkish.
- Dökmen, Ü. (2003). *İletişim çatışmaları ve empati*. 22.Basım, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Duck, S.W. (1983). *Friends for life*. New York: St Marine Press.
- aktaran F. Çok (1993). *Üniversite gençlerinin arkadaşlık ilişkileri ve bunun anababa tutumlarıyla ilişkisi: Ankara üniversitesi öğrencileri üzerinde bir araştırma*. Doktora Tezi Basılmamış), Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitimde Psikolojik Hizmetler Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Fehr, B. (1996). *Friendship processes*. Thousand Oaks, London, New Delhi: Sage Publications.
- Hall, D. and Hall, I. (1996). *Practical social research project work in the community*, Houndmills, Basingstoke, Hampshire , London: Macmillan Press.Ltd.
- Anonim (2004). *İstatistik Bülteni*. (Temmuz 2004). Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü: Araştırma Planlama Dairesi Başkanlığı, No:20. Özyurt Matb, Ankara.
- Kaner, S. (2002). *Arkadaş ilişkileri ölçeği ve akran sapması ölçeği geliştirme çalışması*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri

- Fakültesi Dergisi, Ayrı Baskı, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 33,1-2.
- Karasar, N. (1982). Bilimsel araştırma yöntemi kavramlar ilkeler teknikler. Matbaş Mat. Ankara.
- Köknel, Ö. (1981). Cumhuriyet gençliği ve sorunları. Cem Yayınevi, İstanbul.
- Köknel, Ö. (1993). İnsanı anlamak: insanlararası iletişim/birbirini anlama ve kendini anlatma/ iletişimin yaratıcısı ve ürünü olan benlik/aile ve toplumda sağlıklı iletişim/ dinleme, anlama ve anlatma için somut öneriler. 4.basım. Altın Kitaplar, İstanbul.
- Lewis,D.M.G., Conroy-Beam, D, Al-Shawaf,L., DeKay, T. and Buss D.M. (2011). Friends benefits: The evolved psychology of same- and opposite- sex friendship. *Evolutionary Psychology*, 9, 4, 543-563.
- O'connor, P. (1998). Women's friendship in a post-modern world. (Ed. R.G. Adams ve G.Allan). *Placing Friendship in Context*, Cambridge University Press. p. 117-135.
- Özkaleli, S. ve Tengirşek, İ. (2000). Öğrencilerin yurt ve üniversitede karşılaştıkları sorunların yaşantılarına nasıl yansıdığıнын, bu sorunları çözümlenmede hangi yollara başvurduklarının ve psiko-sosyal servislerden ne gibi yardımlar almak istediklerinin belirlenmesi. Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Solano, C.H. (1986). People without friends: loneliness and its alternatives. In V.J. Derlega and B.A. Winstead (Eds.), *Friendship and social interaction* p. 227-246. New York: Springer-Verlag. aktaran B.Fehr (1996). *Friendship processes*. Thousand Oaks, London, New Delhi: Sage Publications.
- Tezcan, M. (1987). Kültür ve kişilik (psikolojik antropoloji). Olgaç Mat., Ankara.
- Turner, R N. and Feddes, A. R. (2011). How intergroup friendship works: A longitudinal study of friendship effects on outgroup attitudes. *European Journal of Social Psychology*. 41, 7, 914-923.
- Ünver, Ö., Tolan, B., Bulut, I., ve Dağdaş, C. (1986). 12-24 yaş gençlerin sosyo-ekonomik sorunları. Gazi Üni. Basın-Yayın Y.O.Matbaası, Ankara.
- Yager, J. (2002) Arkadaşlık acıtmaya başladığında, (Çev: Aslı Mercan), Beyaz Balina Yayınları, İstanbul.